

6. Sazonova T.Y. Modelirovanie processov identifikacii slova chelovekom: psikholingvisticheskij podkhod. - Tver`, 2000 – S.134
7. Zalevskaya A.A. Voprosy estestvennogo semiozisa. Monografiya – Tver`, 2018. - S.159

ӘОЖ 371.3
МРНТИ 14.35.01

<https://doi.org/10.51889/2022-1.1728-5496.15>

Есимғалиева Т.М.,¹ Косшыгулова А.С.^{2}*

¹Логистика және көлік академиясы, Алматы қаласы, Қазақстан

²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы қаласы, Қазақстан

БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Аннотация

Бұл мақала болашақ педагогтарды даярлауда кәсіби құзыреттілігінің қалыптасуын зерттеуге бағытталған. Осы орайда авторлар педагогикалық жоғары оқу орындарында білім алатын студенттерді даярлауда кәсіби сапаларды қалыптастыруға ерекше мән береді. Мақалада болашақ педагогтарды дамытуда кәсіби құзыреттілік негізгі өзектілік ретінде негізделеді. Педагогтарды даярлауда қолданылған теориялық әдістеріне шолу жасалды. Отандық және шетелдік ғалымдардың зерттеулерін негізге ала отырып, «Кәсіби құзыреттілік» ұғымының контент талдауы ұсынылады. Зерттеуде құзырет, құзыреттілік, кәсіби құзыреттілік ұғымдарына анықтама беріліп, педагогқа тән құзыреттіліктер ажыратылады. Зерттеуде сауалнама әдісі қолданылып, білім алушылардың кәсіби құзыреттілік ұғымын қаншалықты түсінетігі айқындалды. Қарастырылған зерттеулер кәсіби құзыреттіліктің болашақ педагогтар үшін маңыздылығын көрсете отырып тұжырымдалады.

Түйін сөздер: педагог, даярлық, құзырет, құзыреттілік, кәсіби құзыреттілік.

Есимғалиева Т.М.,¹ Косшыгулова А.С.^{2}*

¹Академия логистики и транспорта, г.Алматы, Казахстан

²Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Аннотация

Данная статья направлена на изучение сформированности профессиональных компетенций в подготовке будущих педагогов. В этой связи авторы уделяют особое внимание формированию профессиональных качеств в подготовке студентов, обучающихся в педагогических вузах. В статье в качестве основной актуальности обосновывается профессиональная компетентность в развитии будущих педагогов. Проведен обзор теоретических методов, использованных при подготовке педагогов. На основе исследований отечественных и зарубежных ученых предлагается контент-анализ понятия «профессиональная компетентность». В исследовании дано определение понятий компетенция, компетентность, профессиональная компетентность, выделены компетенции, присущие педагогу. В исследовании использовался метод анкетирования для определения степени понимания студентами понятия профессиональной компетентности. Рассмотренные исследования были сформулированы с указанием значимости профессиональной компетентности для будущих педагогов.

Ключевые слова: педагог, подготовка, компетентность, профессиональная компетентность.

Yessimgaliyeva T.M.,¹ Kosshygulova A.S.^{2*}

¹Academy of Logistics and Transport, Almaty, Kazakhstan

²Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Almaty, Kazakhstan

PROBLEMS OF FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS

Abstract

This article is aimed at studying the formation of professional competencies in the training of future teachers. In this regard, the authors pay special attention to the formation of professional qualities in the training of students studying at pedagogical universities. The article substantiates professional competence in the development of future teachers as the main relevance. A review of the theoretical methods used in the training of teachers is carried out. Based on the research of domestic and foreign scientists, a content analysis of the concept of «professional competence» is proposed. The study defines the concepts of competence, professional competence, identifies the competencies inherent in the teacher. The study used the questionnaire method to determine the extent to which students understand the concept of professional competence. The considered studies were formulated with an indication of the importance of professional competence for future teachers.

Keywords: teacher, training, competence, professional competence.

Кіріспе. Еліміздің жоғары оқу орындарының алдында педагог мамандардың даярлау міндеті ерекше қойылып отырғаны белгілі. Мұның өзі оларды жаңа ғылыми-педагогикалық идеяларды шығармашылықпен қабылдай алатын, оқыту теориясы мен әдістемесін игерген кәсіби-педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейін игерген маман ретінде даярлау мәселесін тудырады.

Қазіргі таңда кәсіби деңгейде міндеттерді шешіп, бірлесіп қызмет етуге бейім, таңдау жасауға қабілетті мамандар даярлау бүгінгі күні өзекті деп айтуға болады. Сол себепті білім берудің жаңа негізі жасалынды. Бұл негіз ретінде кәсіби құзыреттілікті басшылыққа алуға болады. Құзыреттілік негізіне жалпы және пәндік-арнайы қалыптасқан білім, білік, дағдылар жиынтығы жатады.

Қазақстанда заманауи білімді дамытуда озық мемлекеттердің тәжірибесін игеріп, әр педагогтың қабілетін ашу, педагогтардың білім сапасын көтеру, бәсекеге қабілеттілігін арттыру, кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру білім беру бағдарламаларында назар аударылған.

Бүгінгі білім беру мақсаты білім, білік, дағдыны қарастыра отырып, қоғамда барлық дағдыларды іс жүзінде жүзеге асыруға қабілетті болашақ педагогтарды қажет етеді. Сол себепті қазіргі әлемде аталған бағыттармен қатар педагогтарды даярлауда «құзырет», «құзыреттілік» ұғымдары тереңірек қарастырылуда.

Латын тілінен аударғанда «құзыреттілік» - «competentia» дегеніміз адамның білімді, білікті, тәжірибесі бар мәселелердің ауқымын білдіреді. Егер адам құзыретті болса, онда оның белгілі бір салада тиісті білімі мен тәжірибесі бар, бұл адамға осы саланы бағалап, тиімді әрекет етуге мүмкіндік береді [1, б. 58-64].

Зерттеу тақырыбымызды сонымен бірге *құзыреттілікке негізделген тәсіл* ұғымымен де байланыстыруға болады. *Құзыреттілікке негізделген тәсіл* - білім алушының өзгермелі, көпфакторлы нарықта өмір сүру және жақсы өмір сүру қабілетін, әлеуетін білдіретін құзыреттер жиынтығын игеруге жағдай жасау дағдыларын қалыптастыруға бағытталған - экономикалық, әлеуметтік-саяси, коммуникациялық және ақпараттық қоғам бағытын білдіреді [2, б. 3-11].

Болашақ педагогтардың кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыру А.А.Узденова [3], В.М.Гончаренко [4], Л.А.Краснова [5] және т.б. зерттеулерінде қарастырылған.

Студенттердің құзыреттілігін, кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру мәселелері туралы пікірлер кәсіби маман даярлау мәселелерімен айналысып жүрген отандық және шетелдік ғалымдар, педагогтар, психологтар еңбектерінде көрініс табуда. Атап айтқанда, Н.М.Абляимова [6], К.С.Кудайбергенова [7], Б.Р.Қасқатаева [8], Б.Т.Барсай [9], Б.Ж.Еспенбетов [10] және т.б.

ғалымдар кәсіби құзыреттілікті қалыптастырудың теориялық және практикалық астарларын зерттеген.

Ғалым Б.Т.Кенжебековтың докторлық диссертация жұмысында: құзыреттілік, біздің ұғымымызда, жеке тұлғаның теориялық білімі мен практикалық тәжірибесіне сай белгілі бір міндеттерді орындауға дайындығы және қабілеті. Нақтылай айтып кеткен жөн, «дайындық» ұғымы «бәрі орындалған, бір нәрсе үшін бәрі дайын» дейтіндей жағдай мағынасын анықтау үшін, ал қабілет - іскерлік белгілі бір әрекетті орындау мүмкіндігін білдіру үшін қолданылады. Бұл мағыналар құзыреттіліктің мәні мен мазмұнын жеткізіп, ашып тұрады. Құзыреттілік теория мен практиканың бірлігі негізінде қалыптасады. Ол жансыз жаттанды білім түрінде емес, жеке тұлғаның танымға, ойлауға, қатысын және әрекетке, белгілі мәселелерді ұсынып, шешім жасауға, оның барысы мен нәтижелерін талдауға, ұдайы түрде ұтымды түзетулер енгізіп отыруға деген іскерлігінің белсенділігінен көрінеді деп қорытынды жасайды [11].

Біз ғалым Б.Т.Кенжебековтың пікіріне қосыламыз, әрбір педагогтың қалыптасуына білім, білік, дағдыларының дамуына аталған құзыреттіліктердің ықпалы зор. Себебі болашақ педагог мамандарға теориялық, тәжірибелік тұрғыда даярлық қажет. Демек, жаңа білімді игеруде, оны өз қызметінде қолдана алуда кәсіби құзыреттіліктің орны ерекше болмақ.

Жоғарыда аталған ғалымдардың пікірлерін талдай келе, біздің ойымызша, құзыреттілік болашақ педагогтың өзегі болып табылады, сондықтан оған аса көңіл бөлу қажет деп есептейміз. Жоғары педагогикалық оқу орындарында болашақ мамандардың кәсіби тұлғалық қасиеттерін, білімдарлығын, алған білімдерін өмірде қолдана білуін қалыптастыру қазіргі білім берудің көкейкесті мәселелерінің бірі. Сондықтан қазіргі педагогтардың кәсібилік деңгейінің негізгі көрсеткіші оның кәсіби құзыреттілігі екендігі белгілі.

Зерттеу материалдары мен әдістері. Зерттеуімізде теориялық талдаулар жүргізіліп, оны педагогикалық тұрғыда негіздеуде контент талдау әдісі, сауалнама әдісі арқылы зерттедік.

Алдымен құзыреттілік түрлерін талдап өтейік:

Білім беру құзыреттілігі мен жай құзыреттілік ұғымдарын ажырату қажет. Студенттің құзыреттілігі - бұл оның болашағының бейнесі, білімді игеру үшін тірек нүктесі. Негізгі білім беру құзыреттілігі:

1. Құндылық-семантикалық құзыреттілік. Бұл құзыреттілік ең алдымен білім алушының құндылық идеяларымен, оның қоршаған әлемді түсіну және көру, осы әлемдегі рөлін түсіну және өзінің мақсатын білу қабілеттерімен байланысты. Бұл құзыреттілік білім беру немесе басқа да іс-әрекетте өзін-өзі анықтайды.

2. Жалпы мәдени құзыреттілік. Бұл студенттің жауаптарын білуге тиісті сұрақтар шеңберін анықтайды, ол үшін белгілі бір білім мен іс-әрекет тәжірибесі болуы керек.

3. Оқу-танымдық құзыреттілік. Бұл логикалық, жалпы білім беру, әдістемелік қызметтің элементтерін қамтитын адамның танымдық әрекеті және оған өзін-өзі бағалау білімдері мен дағдылары кіреді.

4. Ақпараттық құзыреттілік. Бұл құзыреттілік нақты объектілермен (теледидар, факс, компьютер, магнитофон және т.б.) және ақпараттық технологиялармен, қажетті ақпаратты өз бетінше табу және таңдау қабілетімен байланысты.

5. Коммуникативті құзыреттілік. Құзыреттілік тілдерді білумен, басқалармен қарым-қатынас жасау қабілетімен, топта жұмыс істеу дағдыларымен, ұжымда әртүрлі әлеуметтік рөлдерді иеленумен байланысты.

6. Әлеуметтік және еңбек құзыреттілігі. Құзыреттілік азаматтық іс-әрекет тәжірибесімен байланысты, студент азамат, бақылаушы, өкіл және сайлаушы рөлін атқарады. Студенттің өмірге қажетті функционалдық сауаттылығы мен әлеуметтік қатынас дағдылары бар.

7. Жеке өзін-өзі жетілдіру құзыреттілігі. Студенттің физикалық, рухани, интеллектуалдық өзін-өзі дамыту және эмоционалды өзін-өзі реттеу, өзін-өзі қолдау қабілетін дамыту қабілеті [12, б. 336].

Жоғарыда құзыреттіліктерді талдап көрсетсек, ендігі кезекте ғалымдардың анықтамаларын контент-анализ әдісімен төмендегідей көрсетуге болады:

1 Кесте - «Кәсіби құзыреттілік» ұғымының контент талдауы:

Ғалымдар	Кәсіби құзыреттілік мазмұны
Кенжебеков Б.Т.	Жоғары білімді маманның кәсіби құзыреттілігі – маман тұлғасының ішкі психологиялық қасиеттері мен күйлерінің, кәсіби іс-әрекетті атқаруға қабілеті мен дайындығының күрделі де тұтас жүйесі.
Қасқатаева Б.Р.	Кәсіби құзырлылық – еңбектің нәтижелілігін айқындайтын білім мен іскерліктің, кәсіптік қасиеттердің жиынтығы және кәсіпке теориялық, практикалық дайындығының үйлесімділігі. Кәсіби-педагогикалық құзырлылық – мұғалімнің психологиялық, педагогикалық, пәндік білімділігі, оқытудың әдістемесі мен дидактикасын меңгергендігі, кәсіби тұлғалық қасиеттерін дамыта білу қабілеттері және оқытудың қазіргі технологияларын меңгергендігі.
Құдайбергенова К.С.	Кәсіби құзырлылық – «жоғары-төмен», «көп-аз» деген деңгейге сыймайтын, керісінше, сапалы жаңалықтарымен сипатталатын тұрақсыз көрсеткіш. Кәсіби құзырлылық үшін ең басты белгі – нақты ситуацияда байқалатын беделділік. Кәсіби-педагогикалық құзырлылық – мақсат, мән, құрылым, құрал, тәсілдер жөніндегі ақпараттануын, кәсіби әрекетті (білім), осы әрекет технологиясын меңгеруін (біліктілігі, дағдысы), педагог қызметінің маңыздылығын түсінуін қамтамасыз ететін педагогтың жеке психологиялық сапаларын жетілдіру және стандартты емес тапсырмаларды орындаудағы қабілеті.
Маркова А.К.	теориялық білімдердің, іскерліктер мен дағдылардың, кәсіптік позиция, психологиялық сапалардың жиынтығы.
Адольф А.В.	білімдердің, іскерліктер мен дағдылардың, кәсіби сапалар мен қабілеттердің жиынтығы.
Сластенин В.А.	педагогикалық іс-әрекетті жүзеге асырудағы теориялық және практикалық дайындықтың бірлігі.
Зимняя И.А.	маманның теориялық біліміне негізделген интеллектуальды және тұлғалық тәжірибесі.

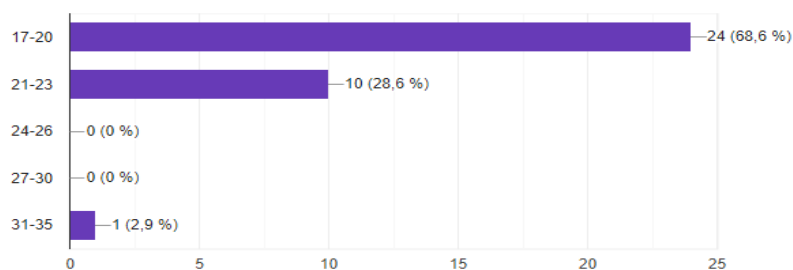
Жоғарыдағы кестені қорытындыласақ, «құзыреттілік», «кәсіби құзыреттілік» ұғымдары ғылымда жан-жақты қарастырылғанын байқадық. Ғалымдардың пікірлерін жүйелей келе, құзыреттілік - білім, дағдының нәтижесі, ал кәсіби құзыреттілік- білім, білік, дағдымен қатар, маманның шеберлігін және кез-келген жағдаяттардан шығудың жолын іздеп таба білетін қабілет екенін көрдік.

Болашақ мамандар көп тілді және көп мәдениетті қауымдастықтардың мәдени шығу тегіндегі айырмашылықтардан туындайтын қақтығыстарды шеше білуде арнайы құзыреттіліктерді қалыптастырудың да маңызы ерекше. Бұндай мәселенің негізгі шешімі педагог-психологтарды даярлаудың олардың кәсіби құзыреттерін ескеретін арнайы бағдарламасын әзірлеу (білім беру жүйесінің ағымдағы жай-күйі туралы хабардар болу, білім беру процесін ұйымдастырудың негізгі нормативтік құжаттарымен, сондай-ақ тәрбие жұмысының негізгі міндеттері мен бағыттарымен танысу, проблемаларды шеше білу, психологиялық-педагогикалық диагностика) т.б. және көптілді ортада қолданылатын оқытудың тиімді әдістерін бағалау болар еді [13, б. 61].

Зерттеу жұмысын әрі қарай талдау барысында, болашақ педагогтарды даярлауда білім алушылардан кәсіби құзыреттіліктің маңыздылығын, оны қаншалықты түсінетіндігін сауалнама әдісін жүргізу арқылы қарастырдық. Сауалнама алты сұрақтан құрастырылды, әр сұраққа қатысушылар электронды түрде жауап берді.

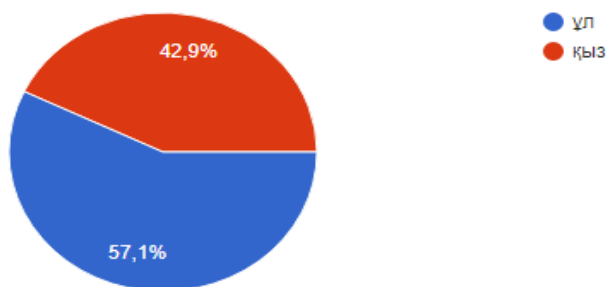
1. Сіздің жасыңыз?

35 ответов

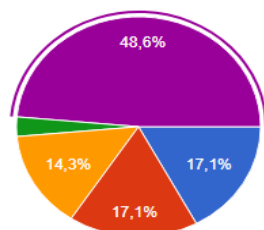
2. Сіздің жынысыңыз?

35 ответов

3. Болашақ педагогтарды даярлау дегенді қалай түсінесіз?

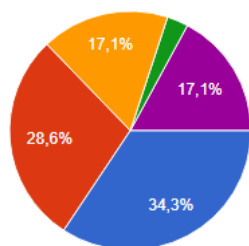
35 ответов

- Студенттерді мамандығына қарай бағыттау
- Болашақ педагогтарды кәсіби деңгейде даярлау
- Болашақ педагогтардың білім, білік, дағдыларын қалыптастыру
- Болашақ педагогтардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру
- Жоғарыда көрсетілген барлық жауаптар қажет деп ойлаймын

4. Құзырет, құзыреттілік, кәсіби құзыреттілік ұғымдарына анықтама берсеңіз:

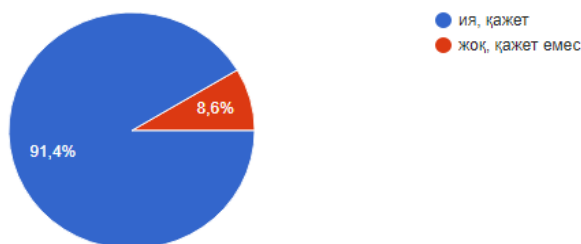
35 ответов

- Білімді игеру, өзінің мақсаттарын айқындай білу қабілеті
- Алынған теориялық білімдерді тәжірибеде қолдану
- Білім беру немесе басқа да іс-әрекетте өзін-өзі анықтай алу
- Ақпараттық технологияларды қолдана алу, қажетті ақпаратты өз бетінше та...
- Педагогтың психологиялық, педагогикалық, пәндік білімділігі, кө...

5. Болашақ маман ретінде кәсіби құзыреттілік әр педагогқа қажет деп ойлайсыз ба?

35 ответов

6. Болашақ педагогтарды даярлауда кәсіби құзыреттілік маңызды...

35 ответов

Сауалнамада көрсетілген сұрақтарды талдасақ, болашақ педагогтарды даярлау, құзырет, құзыреттілік, кәсіби құзыреттілік ұғымдарының болашақ педагогтар үшін маңыздылығы анықталды. Қатысушылардың басым бөлігі кәсіби құзыреттіліктің қажеттігін және оны түсінетіндігін айқындады. Әрбір білім алушы білімді теориямен бірге тәжірибеде қолдануды да қарастырды. Жүргізілген талдаулардан болашақ мамандарды даярлауда кәсіби құзыреттілік аса рөл атқаратынын және оның маман ретінде қалыптасуына әсер ететін байқадық. Кәсіби құзыреттілік кәсіби білімнің, біліктің, іс-әрекеттің қалыптасуын қамтиды, ұстаздың жалпы мәдени дамуын, өзінің көзқарасының және тұлғалық кәсіби құнды қасиеттердің қалыптасуын қамтиды.

Зерттеу нәтижелері. Зерттеуіміздің нәтижесінде болашақ педагогтарды даярлаудың өзектілігі - кәсіби құзыреттілік екеніне тағы да көз жеткіздік. Сол себепті құзыреттілікті тұлға қабілеттерімен, даярлықтарымен тығыз қарым-қатынаста қарастырған жөн. Кәсіби құзыреттілікті қалыптастыру үрдісі кәсіби білім, білік, дағдыны қалыптастыру, педагогтың жалпы мәдени дамуын, оның тұлғалық көзқарасын және кәсіби маңызды сапаларын қалыптастыруды білдіреді.

Зерттеу жұмыстарында ғалымдардың еңбектерін талдай келе, білікті және кәсіби-педагогикалық мәдениетке ие мамандар даярлауда олардың төмендегідей меңгеруге тиісті құзыреттіліктерін атауға болады:

- өзінің жалпы мәдени және интеллектуалдық деңгейін жетілдіру және дамыта білуі;
- өзінің кәсіби қызметінде ғылыми бағытын таңдауы үшін жаңа зерттеу әдістерін
- өздігінен меңгере білуі;
- кәсіби қарым-қатынас құралы ретінде шетел тілін еркін қолдана білуі;
- өзінің жеке ғылыми-зерттеушілік іс-әрекеті арқылы танымдық қабілеттерін жетілдіре білуі;
- ғылыми ортада коммуникативті қарым-қатынас орнату.
- ЖОО-да педагогикалық үрдісті ұйымдастыруға және жүзеге асыруға қабілетті болуы;
- кәсіби-педагогикалық қызметте жаңа ақпараттық құралдар мен технологияларды

- пайдалана білу қабілетінің болуы;
- кәсіби тұрғыдан өзіндік даму және жетілу қабілеттерін меңгеруі.

Қорытынды. Сонымен түйіндей келе, бүгінгі таңда педагогтарды даярлау кезек күттірмейтін міндет. Себебі, қоғамда болып жатырған өзекті проблемаларды көре біліп, оның шешімдерін табуда өзінің ой пікірін ортаға салып, өзінше талқылап өз ойын терең жеткізетін педагог кез-келген іс-әрекеттің табысты орындалуына ықпал етеді.

ЖОО-да болашақ педагогтарын даярлауда кәсіби құзыреттілік ең маңызды қасиет, сапалардың бірі және ол белгілі нәтижелерге қол жеткізуде аса рөл атқарады деп есептейміз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Хуторской А. В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты. Интернет-журнал «Эйдос». - 2002. - С. 58–64.
2. Андреев А. Знания или компетенции? / А. Андреев // Высшее образование в России. – а. 2005. – №2. – с. 3–11.
3. Узденова А.А. Формирование профессиональной компетентности будущих учителей как условие развития информационно-компьютерной культуры младших школьников: Дис. ... канд.пед.наук: 13.00.01: Карачаевск, 2002. – 158 с.
4. Гончаренко В.М. Мониторинг развития профессионально-педагогической компетентности педагогов общеобразовательной школы: Дис. ...канд.пед.наук: 13.00.01, 13.00.08 Екатеринбург, 2003. – 161 с.
5. Краснова Л.А. Технология формирования профессиональной компетенции учителя физики в педвузе: Дис. ... канд.пед.наук./ Л.А.Краснова. Елабуга. – 2002. –187 с.
6. Аблязимова Н.М. Болашақ физика мұғалімдерінің инновациялық технологияларды жүзеге асыруға кәсіптік құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық шарттары: п.ғ.к., диссертациясы. – Шымкент, 2010. - 36б.
7. Кудайбергенова К.С. Құзырлылықтың педагогикалық категория ретінде дамуының теориялық-әдіснамалық негіздері: п.ғ.д. диссертациясы. – Алматы, 2010. - 114б.
8. Қасқатаева Б.Р. Болашақ математика мұғалімін кәсіби дайындауда оның әдістемелік құзырлылығын қалыптастыру: п.ғ.д. диссер – Алматы: Қазақ мемлекеттік педагогикалық университеті, 2009. –308б.
9. Барсай Б.Т. Болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің кәсіби-дидактикалық құзыреттілігін қалыптастырудың ғылыми-педагогикалық негіздері: п.ғ.д. диссер – Шымкент: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2010. – 106б.
10. Еспенбетов Б.Ж. Ұлттық қолданбалы қолөнері негізінде болашақ мұғалімдердің кәсіби-көркемдік құзыреттілігін қалыптастыру (айықша ши тоқу мысалында): п.ғ.д. диссер – Қарағанды: Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті, 2010. – 42б.
11. Кенжебеков Б.Т. Жоғары оқу орны жүйесінде болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру: п.ғ.д. диссертациясы. – Қарағанды, 2005. - 38б.
12. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам / Н.Д. Гальскова// Лингводидактика и методика: Учебное пособие. М.: Академия, 2007. – 336 с.
13. Tlekshi M. Yessimgaliyeva, Peruza E. Zharylgassova, Gulbaram U. Mugauina, Aigul S. Kurmanbekova, Aigul B. Saduakhassova. Formation of professional competence of future teachers and psychologists// Opción, Año 35, Regular No.90-2 (2019): 47-66 ISSN 1012-1587/ISSNe: 2477-9385.

References:

1. Hutorskoj, A.V. (2002). Kljuchevye kompetencii i obrazovatel'nye standarty [Key competencies and educational standards]. Internet-zhurnal «Jejdos». - 2002, 58-64 [in Russian].
2. Andreev A. Znaniya ili kompetencii? [Knowledge or competence]. Vysshee obrazovanie v Rossii Higher education in Russia. - 2005. - №2. – s. 3–11 [in Russian].
3. Wzdenova A.A. Formirovanie professionalnoy kompetentnosti bwdwshchix wchiteley kak wslovie razvitiya informacionno-kompyuternoy kwltwry mladshix shkolnikov: Dis. ...kand.ped.nawk: 13.00.01: Karachaevsk, 2002. -158 s [in Russian].

4. Goncharenko V.M. *Monitoring razvitiya professionalno-pedagogicheskoy kompetentnosti pedagogov obshcheobrazovatelnoy-shkoly: Dis. ...kand.ped.nawk: 13.00.01, 13.00.08 Ekaterinbwrq, 2003. – 161 s [in Russian].*
5. Krasnova L.A. *Texnologiya formirovaniya professionalnoy kompetencii wchitelya fiziki v pedvwe: Dis. ...kand.ped.nawk./Elabwga, 2002. – 187 s [in Russian].*
6. Ablyazimova N.M. *Bolasaq fizika mugalimderinin innovaciyalıq texnologiyalardı juzege asıruga kasiptik quzirettiligın qalıptasturwdın pedagogikalıq sarttarı: p.g.k. dissertaciyası.: – Sımkent, 2010. – 36 b 275 [in Kazakh].*
7. Kwdaybergeneva K.S *Quzırlılıqtın pedagogikalıq kategoriya retinde damwınn teoriyalıq-adisnamalıq negizderi: p.g.k. dissertaciyası.: – Almaty, 2010. - 114b [in Kazakh].*
8. Qasqataeva B.R. *Bolasaq matematika mugalimin kasibi dayındawda onın adistemelik quzırlılıgın qalıptasturw: p.g.k. dissertaciyası: – Almaty: Qazaq memlekettik pedagogikalıq wniversiteti, 2009. – 308 b [in Kazakh].*
9. Barsay B.T. *Bolasaq bastawıs sınıp mugalimderinin kasibi-didaktikalıq quzirettiligın qalıptasturwdın gılimi-pedagogikalıq negizderi: p.g.d. dissertaciyası. – Sımkent: Abay atındağı QazUPW, 2010. – 106b [in Kazakh].*
10. Espenbetov B.J. *Ulttıq qoldanbalı qoloneri negizinde bolasaq mugalimderdin kasibi-korkemdik quzirettiligın qalıptasturw (ayrıqsa shi toqw mısasında): p.g.d. dissertaciyası – Qaragandı: Boketov atındağı Qaragandı memlekettik wniversiteti, 2010. – 42 b [in Kazakh].*
11. Kenjebekov, B.T. *Jogarı oqw ornı juyesinde bolasaq mamandardın kasibi quzirettiligın qalıptasturw: p.g.d. dissertaciyası. – Qaragandı, 2005. - 38b [in Kazakh].*
12. Gal'skova, N.D. *Teoriya obuchenija inostrannym jazykam. Lingvodidaktika i metodika: Uchebnoe posobie [Theory of teaching foreign languages.Linguodidactics and Methodology]. M.: Akademiya. - 2007. – s. 336 c [in Russian].*
13. Tlekshi M. Yessimgaliyeva, Peruza E. Zharylgassova, Gulbaram U. Mugawina, Aigul S. Kurmanbekova, Aigul B. Saduakhassova. *Formation of professional competence of future teachers and psychologists// Opción, Año 35, Regular No.90-2 (2019): 47-66 ISSN 1012-1587/ISSNe: 2477-9385 [in English].*

ӘОЖ 378.14

МРНТИ 14.35.07

<https://doi.org/10.51889/2022-1.1728-5496.16>

Сардарова Ж.И.,^{1*} Жұмашева Н.С.,² Мусағалиева Г.Б.³

¹Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан

²Х. Досмұхамбетов атындағы Атырау университеті, Атырау, Қазақстан

³ М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті, Орал, Қазақстан

ПЕДАГОГТАРДЫҢ ЦИФРЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІ: БҮГІНГІ ЖАҒДАЙЫ, ПРОБЛЕМАЛАРЫ

Аңдатпа

Бүгінгі таңда әлемдік деңгейде жылдан -жылға қарқынды жылдамдықпен дамып келе жатқан цифрландыру үдерісі, ең алдымен, цифрлық құзыреттілікке ие білікті кадрларды қажет етуде. COVID-19 пандемиясы кезеңінде цифрлық технологияның білім беру жүйесіндегі ролі, оның орасан зор дидактикалық мүмкіндіктері нақты дәлелденіп, қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру мен оқу процесінің үздіксіздігін қамтамасыз тәжірибесін жинақтауға негіз болды. Мақалада зерттеу тақырыбына қатысты алыс, жақын шетелдік ғалымдардың ғылыми-зерттеу жұмыстарына жан-жақты талдау жасалып, өзіндік ой қорытындысы тұжырымдалған. «Цифрлық құзыреттілік» ұғымы нақтыланып, анықтамасы ұсынылған. Сонымен қатар цифрлық құзыреттілік компоненттері (эмоционалды-еріктік, әлеуметтік медиақарым-қатынас, танымдық, әрекеттік, рефлексивті-бағалау) айқындалып, оларға сипаттама берілген. Авторлар зерттеу нәтижелері